

Postbus 612
8901 BK Leeuwarden
T 088 22 99 999
E info@vrfryslan.nl
I www.veiligheidsregiofryslan.nl

Bezoekadres:
Harlingertrekweg 58
Leeuwarden

BTW nr: NL8173.71.072.B01
BIC: BNGHNL2G
IBAN: NL65 BNGH 028.51.28.647
KvK nr: 011 75 778

Aan de raden van de Friese gemeenten

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Bijlagen
6 maart 2019			UIT/19011243/DIR Behandeld door I.L. Rozemeijer E-mail i.rozemeijer@vrfryslan.nl	0 Doorkiesnummer 088 22 99 947
Onderwerp				
raadsbrief verslag voorzitter VRF inzake GRIP 4				

Geachte raadsleden,

In de nacht van 1 op 2 januari 2019 verloor de MSC Zoë containers op de Noordzee ten noorden van de Nederlandse en Duitse Waddeneilanden. Vanaf 2 januari 2019 is de crisisorganisatie aan het werk gegaan met de bestrijding van de gevolgen van dit incident. Dit is gebeurd met crisisteam op elk Waddeneiland (CoWa's), op de vaste wal (Copi) en met een Regionaal Operationeel Team (ROT) vanuit het Regionaal Commandocentrum (RCC) in Drachten. Vanaf 7 januari 2019 is ook een Regionaal Beleidsteam (RBT) ingesteld.

Met dit schrijven breng ik verslag aan u uit over hetgeen ik in mijn rol als voorzitter van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) heb gedaan tijdens dit incident. Het betreft de periode van 7 januari tot en met 6 februari 2019 waarin het incident was aangemerkt als een GRIP-4-incident. Op grond van artikel 40 uit de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bevat het verslag het verloop van de gebeurtenissen en de besluiten die ik heb genomen tijdens de GRIP-4-periode.

Besluit tot opschalen naar GRIP-4

Op 7 januari heb ik - op advies en verzoek van de eilandburgemeesters - besloten op te schalen naar GRIP-4. De belangrijkste reden om dit te doen was het feit dat er sprake was van bovenlokale problematiek. Als gevolg daarvan ontstond een breed gedragen behoefte aan bestuurlijke afstemming en aan een duidelijk aanspreekpunt richting alle (landelijke) externe partijen. Bovendien voorzagen betrokkenen een lange en complexe nafase.

In samenspraak met de betrokken burgemeesters heb ik gekozen voor een pragmatische verdeling van werkzaamheden. De eilandburgemeesters hebben zich primair gericht op de situatie van hun eigen gemeenten en hun rol aldaar. Als voorzitter fungeerde ik als centraal aanspreekpunt en coördinator richting externe partners en de Rijksoverheid.

De RBT-vergaderingen

Conform artikel 39 tweede lid Wvr heb ik een RBT bijeengeroepen. In het RBT zaten de Friese burgemeesters van Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Súdwest-Fryslân, Harlingen, Waadhoeke en Noardeast-Fryslân en vanwege de coördinerende rol van VRF ook de burgemeesters van Texel (Noord-Holland) en Het Hogeland (Groningen).

Tevens waren o.a. vertegenwoordigers van de hulpdiensten, Rijkswaterstaat, Kustwacht, Wetterskip, Defensie, ministerie van LNV, provincie Fryslân en Openbaar Ministerie aanwezig. Ook de operationeel leider van het ROT was steeds aanwezig in het RBT.

Het RBT is op 9 januari, 16 januari, 23 januari en 6 februari 2019 bijeen geweest. Het ROT heeft deze vergaderingen voorbereid. Elke vergadering van het RBT startte met een schets van de actuele situatie door de operationeel leider uit het ROT. Daarnaast kwamen verschillende bestuurlijke thema's aan bod. Actiepunten vanuit het RBT werden vervolgens uitgewerkt door het ROT. Alle RBT-vergaderingen vonden plaats in het Waddenkantoor te Harlingen. Een aantal deelnemers heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om via videoverbinding aanwezig te kunnen zijn.

Hieronder geef ik puntsgewijs een korte samenvatting van de relevante bestuurlijke thema's die in de RBT-vergaderingen zijn besproken en de besluiten die daarbij zijn genomen.

Alle besluiten die ik heb genomen als voorzitter tijdens GRIP-4 heb ik genomen na het raadplegen van het RBT, conform artikel 39 vierde lid Wvr. Bij geen van de besluiten werd bezwaar aangetekend door de leden van het RBT.

Ecologische impact

- Een internationale waddensamenwerking monitort de ecologische aspecten. De waddenacademie coördineert de (internationale) onderzoeken voor de wadden.
- Rijkswaterstaat heeft de Waddenacademie gevraagd om een nulmeting te organiseren. Er ligt nu een onderzoeksvoorstel, opgesteld in samenwerking met de internationale onderzoeksgroep. Het voorstel betreft een langjarig onderzoek naar de effecten van het incident op flora en fauna.
- De eilandburgemeesters vragen dringend aandacht voor concrete acties voor het opruimen van het kleine afval, zoals de plastic bolletjes.
- Rijkswaterstaat heeft met diverse organisaties om tafel gezeten en een afsprakenkader opgesteld voor het beperken van ecologische schade op lange termijn.
- Rijkswaterstaat heeft aanvullend ecologisch advies gevraagd in relatie tot het nemen van maatregelen. Aanleiding hiervoor is dat er veel rotzooi wordt opgeruimd, maar tegelijk ook veel zogenaamde 'nutzooi'.

Schoonmaken

- De verzekeraar is verantwoordelijk voor het regelen van middelen voor het opruimen van het kleine afval. Vanwege het feit dat het gaat om een nieuw type incident en dat er wordt gewerkt met marktpartijen kost het (voorbereiden van) opruimen enige tijd.
- Het plan van aanpak 'opruimen/schoonmaken' heeft geen einddatum en is met betrokken gemeenten besproken. Daarna is er ook overleg met alle betrokken partijen, incl. de terreinbeherende organisaties en de Waddenvereniging.
- De eilandenburgemeesters hebben aangegeven welke elementen (geld, materieel, mensen) van belang zijn voor opruimen en schoonmaken op middellange en lange termijn.

Berging

- Op 8 januari is gestart met de berging. Dit is gebeurd in opdracht van de verzekeraar van de rederij en binnen de randvoorwaarden van Rijkswaterstaat.
- Prognose is dat het bergen 75 werkdagen duurt, afhankelijk van de weersomstandigheden.
- Met vissers is afgesproken om stand-by te zijn tijdens het bergen om eventuele uitstroom van rotzooi tegen te gaan.
- Nadat het schip MSC Zoë Bremerhaven en Gdansk heeft aangedaan, kon pas worden bepaald hoeveel containers over boord zijn geslagen. Het blijken er 345 te zijn. Er zijn geen extra containers met gevaarlijke stoffen overboord geslagen.
- Rijkswaterstaat heeft in samenwerking met het RIVM de ladinglijsten laten controleren. Er zijn hierop geen extra containers met gevaarlijke stoffen aangetroffen.

Schadeafhandeling

- De reder is aansprakelijk gesteld door zowel Rijkswaterstaat, de Waddeneilanden, Noardeast-Fryslân en Staatsbosbeheer. Het schadeafhandelingproces wordt gezamenlijk door Rijkswaterstaat en de Waddeneilanden opgepakt. Het OM gaat aan de slag met het strafrechtelijk onderzoek i.s.m. de Duitse autoriteiten.
- Rijkswaterstaat coördineert de gezamenlijke claim en maakt een protocol voor de aanpak schadeafhandeling.
- De betrokken gemeenten moeten een besluit nemen of aangesloten wordt bij de gezamenlijke indiening van de claim. Dit is een besluit van colleges van B&W.
- De verzekeraar wordt verzocht door RWS om acties van vrijwilligers en organisaties te blijven ondersteunen. Mogelijk kan dit door het instellen van een fonds.
- Binnen 3 jaar moet aansprakelijkheidsstelling plaatsvinden. Dit aansprakelijk stellen van de veroorzaker is inmiddels gebeurd. Ook na deze 3 jaar kunnen kosten gedeclareerd worden, mits aantoonbaar is dat schade is gerelateerd aan dit incident.

Maatschappelijke impact

- Burgerinitiatieven zijn omarmd en geprobeerd in te passen in de hulpvraag. In het RBT is gesproken over het reguleren van de inzet van vrijwilligers, juist ook om ecologische schade te voorkomen.
- Er is aandacht en zorg voor schade van vissers.
- De eilandburgemeesters hebben een brief naar Den Haag gestuurd om hun zorg te uiten over de gevolgen van dit incident.

Afschalen

- In de RBT-vergaderingen op 16 en 23 januari 2019 is besloten nog niet af te schalen zo lang er nog bestuurlijke coördinatie nodig is, de afhandeling op langere termijn nog niet goed geregeld is en/of er nog een noodzaak is om verschillende processen vanuit een crisisstructuur op elkaar af te stemmen.
- In de RBT-vergadering op 23 januari 2019 is over de inrichting van de nafase (start bij afschaling naar GRIP-0) besloten om voor de deelprocessen berging, schadeafhandeling en schoonmaken/opruimen het bestaande Bestuurlijk Wadden Overleg (BWO) van de Coördinatie Regeling Waddenzee (CRW) in te zetten voor bestuurlijke afstemming en dit BWO voor de duur van de nafase uit te breiden tot een BWO+ met een vertegenwoordiger (Dijkgraaf) namens de vier betrokken Waterschappen, met een bestuurlijk vertegenwoordiger namens de vier betrokken terrein beherende organisaties en met een Friese 'Wal'-burgemeester;

- Voor het deelproces ecologische gevolgen het Regiecollege Waddengebied (RCW) en het Opdrachtgeverscollectief beheer Waddenzee (OBW) in te zetten voor bestuurlijke afstemming en de afstemming in beheer.
- In de RBT-vergadering op 6 februari 2019 heb ik besloten om af te schalen naar GRIP-0, nadat de eilandburgemeesters aangeven geen bezwaar tegen afschalen te hebben; zij benadrukken het belang om samen te blijven optrekken. De walgemeenten hebben vertrouwen in de voorbereide nafase en in het BWO+.

Voor de volledigheid meld ik u dat het gebruikelijk is dat elk GRIP-incident door VRF wordt geëvalueerd. Gezien de uitzonderlijkheid van een GRIP-4-incident is het wenselijk een zo objectief mogelijk beeld te krijgen van de inzet van de crisisorganisatie. In het RBT is de voorkeur voor een onafhankelijke evaluatie ook uitgesproken. De Bestuurscommissie Veiligheid van VRF heeft op 13 februari 2019 besloten de evaluatie te beleggen bij het lectoraat Crisisbeheersing van het Instituut Fysieke Veiligheid.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaand verslag vragen hebben dan kunt u die aan mij stellen. Indien gewenst ben ik natuurlijk bereid om een toelichting te komen geven in uw gemeenteraad. Daarvoor kunt u contact opnemen met mevrouw Irene Rozemeijer, directiesecretaris VRF.

Met vriendelijke groet,

drs. F.J.M. Crone
voorzitter Veiligheidsregio Fryslân